

Конституційне та муніципальне право

УДК 342.1+342.73

Олена Антонова *

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ПАРЛАМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СІМЕЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті розглянуті конституційно-правові засади діяльності парламенту у сфері формування та реалізації державної сімейної політики. Особливу увагу звернуто на його функціональні повноваження, насамперед законодавчі та контрольні.

Ключові слова: державна сімейна політика, контрольні повноваження, законотворення, комітети Верховної Ради України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Рахункова палата України.

Антонова Е. Р. Конституционные основы участия парламента в формировании и реализации государственной семейной политики в Украине.

В статье рассмотрены конституционно-правовые основы деятельности парламента в сфере формирования и реализации государственной семейной политики. Особенное внимание обращено на его функциональные полномочия, в первую очередь, законодательные и контрольные.

Ключевые слова: государственная семейная политика, контрольные полномочия, законотворчество, комитеты Верховной Рады Украины, Уполномоченный Верховной Рады Украины по правам человека, Счетная палата Украины.

Antonova O. R. Constitutional bases of the parliament's participation in formation and implementation of the state family policy in Ukraine.

The article deals with the constitutional bases of the activity of the parliament in the sphere of formation and implementation of the state family policy. Particular attention is drawn to its functional capabilities primarily legislative and control.

Keywords: state family policy; Supervisory powers; Lawmaking; Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine; The Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine; Accounting Chamber of Ukraine.

Кожна держава здійснює свої завдання і функції через розгалужену систему органів державної влади. Це повною мірою стосується і України. Зокрема, Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні (ст. 75 Конституції України) має значні важелі впливу на затвердження загальнодержавних програм соціального розвитку (ст. 85 Конституції України). Саме виключно законами України визначаються засади шлюбу, сім'ї, охорони дитинства, материнства, батьківства, виховання, освіти, культури і охорони здоров'я (ст. 92 Конституції України) [1]. Тому варто детально проаналізувати діяльність цього органу влади щодо формування та реалізації державної сімейної політики, особливу увагу зосередивши на конституційних засадах діяльності Верховної Ради України у визначеному аспекті.

Основний Закон визначає, що громадяни мають право на шлюб і сім'ю, з яким кореспондується обов'язок держави охороняти сім'ю, дитинство, материнство й батьківство та утримувати і виховувати дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (ст. ст. 51, 52 Конституції України) [1].

До повноважень Верховної Ради України у сфері формування та реалізації сімейної політики також належать такі: затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього; контроль за виконанням Державного бюджету України; визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики (ч. 4 ст. 85 Конституції України), а саме: «...підвищення якості соціальних послуг; досягнення ефективного демографічного розвитку; поліпшення соціального захисту дітей, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально забезпеченої

та соціально благополучної сім'ї; забезпечення доступним житлом громадян, насамперед малозабезпечених, з обмеженими фізичними можливостями, молоді, працівників бюджетної сфери, відродження доступного іпотечного кредитування; подолання бідності і зменшення соціального розшарування; зокрема шляхом сприяння самозайнятості населення, розвитку малого та середнього бізнесу; удосконалення системи підтримки соціально незахищених верств населення; подолання безпритульності та бездоглядності дітей» (ст. 8 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики») [2].

Окремі питання формування державної сімейної політики (здебільше в історичному та політико-правовому аспектах) вивчають такі вітчизняні вчені, як С. Вакуленко [3], О. Ковальчук [4], Т. Кондратюк [5], О. Крижанівська [6], Б. Кример [7], Г. Малетич [5], Л. Мельничук [8], З. Ромовська [9], І. Чеховська [10] та інші дослідники. Законодавчі та контрольні функції парламенту розглянуто у працях Ч. Вайза та П. Кислого [21], І. Мищака [22; 23], Т. Черпак [24] та ін. Незважаючи на наукове осмислення окремих аспектів даної проблеми, досі немає комплексного дослідження конституційних засад участі парламенту у формуванні та реалізації державної сімейної політики, що і зумовило вибір теми статті.

З огляду на зазначене *метою статті* є дослідження конституційних засад участі парламенту у формуванні та реалізації державної сімейної політики за його функціональними повноваженнями.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення таких дослідницьких завдань:

- розкрити сутність законопроектної діяльності Верховної Ради України (комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму), що спрямована на врегулювання сімейної політики;
- проаналізувати контрольні повноваження Верховної Ради України у сфері державної сімейної політики через роботу комітетів Верховної Ради, діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Рахункової палати України.

Основним змістом законодавчої функції Верховної Ради України є прийняття законів. Із змісту Конституції України випливає, що Верховна Рада України може приймати закон з будь-якого питання за винятком тих, які вирішуються виключно всеукраїнським референдумом та належать до повноважень інших органів державної влади. Відповідне положення знайшло своє відображення в Рішенні Конституційного Суду України від 2 березня 1999 року № 2-рп (справа про комунальні послуги для сімей) [11]. Так, Конституційний Суд України вирішив, що, приймаючи Закон України «Про тимчасову заборону підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги та послуги громадського транспорту, що надаються громадянам України», Верховна Рада України вийшла за межі повноважень, визначених Конституцією України, і втрутилась у повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, чим порушила ст. 19 Конституції України.

Взагалі, Конституцією передбачається коло питань, які вирішуються виключно законами України. Згідно зі ст. 92 Конституції України у межах предмета дослідження основну групу питань виключно законодавчого регулювання складають соціальні, культурні та економічні питання. Так, лише законами України визначаються: засади регулювання шлюбу, сім'ї, охорони дитинства, материнства, батьківства, їх праця й зайнятість, виховання, освіта, культура й охорона здоров'я; засади регулювання демографічних і міграційних процесів та інше. Однак законотворення у сфері державної сімейної політики характеризується непослідовністю, оскільки значна частина законів коригує вже прийняті законодавчі акти.

Для здійснення законопроектної роботи та виконання контрольних функцій Верховна Рада України делегує народних депутатів України за принципом пропорційного представництва до парламентських комітетів [22, с. 40]. Організація і порядок їх діяльності встановлюється ст. 89 Конституції України, законами України «Про Комітети Верховної Ради України» [12] та Регламентом Верховної Ради України [13].

Нині спостерігається необґрунтоване збільшення комітетів Верховної Ради України кожного скликання (Верховна Рада України I скликання – 24 комісії; II – 23; III – 23 комітети; IV – 24; V – 26; VI – 27; VII – 29; VIII – 27) [14]. Із них безпосередньо займаються формуванням та реалізацією сімейних правовідносин: Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму; Комітет з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення; Комітет

з питань охорони здоров'я; Комітет з питань культури і духовності; Комітет з питань науки і освіти; Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин. Особливо важливою видається також робота комітетів з питань бюджету; з питань фінансової політики і банківської діяльності; з питань промислової політики та підприємництва; з питань економічної політики; з питань правової політики та правосуддя; з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства.

Проте варто вказати на недостатню увагу з боку законодавчого органу до проблеми розвитку сім'ї, про що свідчить той факт, що серед комітетів Верховної Ради України, на які покладається здійснення законопроектної роботи, лише у Верховній Раді України п'ятого, шостого та сьомого скликання утворено профільний підрозділ парламенту – Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму [14].

Як і в багатьох країнах світу, в Україні комітети є найпродуктивнішим законотворчим об'єктом, оскільки без їхньої думки та висновків не може бути поставлений на голосування жоден законопроект. Крім того, комітети можуть повертати законопроекти їхнім авторам для уточнень, призначати експертизи, здійснювати контроль за виконавчою владою, наділені правом вимагати звіти від міністрів, голів державних комітетів, відомств та інше. Наприклад, в Італії парламент на основі конституції та регламенту палати може надати комісії право не лише розглядати, а й навіть затверджувати деякі законопроекти. В Іспанії, коли парламент розпущений або строк повноважень палат закінчився і необхідно прийняти який-небудь важливий нормативний акт, постійні депутатські комісії можуть видавати тимчасові законодавчі акти – так звані декрети-закони.

У деяких країнах функції парламентських комітетів та комісій набагато ширші, ніж в Україні – вони наділені правом законодавчої ініціативи, тобто мають право безпосередньо вносити на розгляд парламенту законопроект від свого імені. Поряд із цим, крім позитивних, можна назвати й негативні аспекти діяльності комісій і комітетів. Наприклад, американці називають свої комітети «цвинтарем законопроектів», оскільки в них майже 90 % законопроектів не доходять до голосування [15].

У контексті нашого дослідження варто зазначити, що законопроектна діяльність Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму спрямована на вирішення соціальних питань окремих категорій сімей, подолання деструктивних явищ у сім'ї, врегулювання сімейних прав громадян.

Чільне місце в діяльності Верховної Ради України, як і парламентів інших країн, посідає парламентський контроль. Контрольні повноваження Верховної Ради у сфері державної сімейної політики здебільшого реалізуються через роботу комітетів Верховної Ради, діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Рахункової палати.

Розглянемо реалізацію контрольної функції Комітетом Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, що полягає в організації та підготовці за дорученням Верховної Ради України парламентських слухань і слухань у комітетах (ст. 14 Закону України «Про Комітети Верховної Ради України») [12]. Тут варто відзначити, що контрольна функція Верховної Ради України здійснюється не під час організації й підготовки парламентських та комітетських слухань, а в результаті виконання рекомендацій слухань.

Що стосується сучасних проблем сім'ї, то парламентські слухання VIII скликання, у порівнянні із відповідним періодом парламентських слухань VII скликання, є більш спрямованими на цю проблематику, оскільки серед 23-х слухань – два тематично спрямовані, це: «Роль, значення та вплив громадянського суспільства на формування етнонаціональної політики єдності в Україні» (11.03.2015); «Сімейна політика України – цілі та завдання» (17.06.2015). Утім, у Верховній Раді VII скликання було проведено всього 17 парламентських слухань, серед яких жодне не розглядало питань розвитку сім'ї.

Аналіз парламентських слухань свідчить і про те, що найчастіше вони спрямовані на розгляд питань, що мають глобальний характер, тому потребують тривалих строків для їх реалізації та значних фінансових ресурсів. Прикладом таких парламентських слухань є обговорення теми «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді» (02.11.2016) тощо [14]. До того ж більшість із рекомендацій не конкретизовані (наприклад, «сприяти підвищенню

рівня економічної активності та самостійності сімей, оптимізації їх соціального захисту», «вжити заходів для покращення системи охорони материнства і дитинства» тощо), що суттєво ускладнює їх реалізацію на практиці [16].

Водночас зауважимо, що підняті проблеми, ініційовані різними комітетами Верховної Ради України, істотно ускладнили аналіз виконання рекомендацій слухань.

Крім парламентських слухань, комітети Верховної Ради України наділені правом (ст. 29 Закону України «Про Комітети Верховної Ради України» [12]) проведення комітетських слухань. Такі слухання проводяться з метою обговорення проектів найважливіших законодавчих актів, з'ясування ефективності реалізації прийнятих законів та інших актів Верховної Ради України з питань, віднесених до предметів їх відання та інше. Проте у 2017 році Комітетом з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму було проведено лише одне комітетське слухання, хоча і воно не стосувалося проблем сім'ї (на тему: «Функціонування дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у тому числі підпорядкованих фізкультурно-спортивним товариствам в умовах децентралізації влади») [14]. Останнє комітетське слухання за досліджуваною темою («Інститут сім'ї в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення») відбулося ще 21 вересня 2011 року [15].

У цілому за останні 10 років соціально-економічне, моральне становище сім'ї в Україні значно погіршилося. Це призвело до посилення таких негативних явищ, як низька народжуваність, збільшення випадків насильства у сім'ї, недостатній рівень виконання батьківських обов'язків, що, відповідно, призводить до збільшення кількості розлучень, неповних сімей, позашлюбної народжуваності, масового поширення соціального сирітства.

Унікальним суб'єктом забезпечення контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, діяльність якого відповідно до ст. 55 і 101 Конституції України спрямована на здійснення сімейної політики. Він не належить до жодної з гілок державної влади, а є незалежним конституційним контрольним субсидіарним органом позасудового захисту прав людини.

Реалізуючи функцію парламентського контролю за додержанням прав і свобод, Омбудсман України здійснює провадження за зверненнями згідно зі ст. 55 Конституції України, яка надає право кожному звернутися за захистом своїх прав до Уповноваженого з прав людини. У свою чергу, на виконання законів України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» [17] та «Про звернення громадян України» [18] Омбудсман направляє до судів заяви на захист прав і свобод заявників, бере участь у судових засіданнях, здійснює безпосередньо прийом громадян на місцях, у регіонах, моніторинг, експертизу проектів нормативно-правових актів, виїзні перевірки, візити без попередження, звертається та співпрацює із: Верховною Радою України (комітетами з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму; з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення; з питань охорони здоров'я; з питань культури і духовності; з питань науки і освіти; з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин та іншими), Конституційним Судом України, Президентом України, Прем'єр-міністром України, віце-прем'єр міністром України, Кабінетом Міністрів України, Генеральним прокурором України, міністерствами, іншими органами виконавчої влади, посадовими особами тощо, готує щорічні та спеціальні доповіді Верховної Ради України Комітету ООН, розглядає депутатські запити та звернення, готує експертні висновки на запити суддів, пропозиції, бере участь в обговоренні законопроектів, у парламентських слуханнях, комітетських слуханнях, з'їздах, конференціях, нарадах, круглих столах, координує роботу представництв.

Розглянемо більш детально напрями діяльності Уповноваженого Верховної Ради України у сфері захисту прав дитини, адже захист прав дитини є одним із конституційних обов'язків держави у сфері забезпечення державної сімейної політики в Україні. У зв'язку з цим у структурі Секретаріату Уповноваженого створено відповідний структурний підрозділ з питань дотримання прав дитини, до повноважень якого віднесені питання щодо моніторингу стану дотримання в Україні прав дитини, виконання Україною міжнародних зобов'язань у цій сфері та підготовка пропозицій Уповноваженому з прав людини щодо вжиття актів реагування з метою запобігання порушенням прав дитини або сприяння їх поновленню.

Моніторинг Уповноваженого з прав людини свідчить, що найгострішими залишаються проблеми забезпечення права дитини на життя та охорону здоров'я, освіту, подолання дитячої бідності, безпритульності та бездоглядності, соціального сирітства, насильства стосовно дітей тощо. Дослідження напрямів діяльності Омбудсмана дозволило виявити, що в Україні мають місце численні порушення конституційних прав на освіту громадян і членів їх сімей, спричинені насамперед зневажливим, бюрократичним ставленням до потреб людини з боку посадових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій різних форм власності. Так, понад 90 % дітей з інвалідністю шкільного віку, які переміщені із зони АТО та АР Крим до Вінницької області, не були вчасно влаштовані до шкіл, а решта навчаються дистанційно. Під час проведення опитування діти скаржилися на відчуття пригнічення, бажання змінити місце перебування. Також діти вказували, що страждають від ізоляції, нерозуміння з боку дорослих, насильства з боку однолітків. Організатори моніторингу відзначили, що серед опитаних вчителів більшість не готова до розуміння та вирішення проблем внутрішньо переміщених дітей. Члени Експертної ради дійшли висновку, що результати дослідження необхідно використати при розробці та реалізації програм захисту дітей Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, неурядових організацій, у практичній роботі з дітьми та сім'ями, які потребують підтримки [18].

Підкреслимо також значення діяльності Рахункової палати України у сфері формування сімейної політики. Згідно зі ст. 98 Конституції України Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за використанням коштів Державного бюджету України, а відповідно до ст. 7 Закону «Про Рахункову палату» – здійснює за дорученням Верховної Ради та її комітетів контрольні функції щодо фінансування загальнодержавних програм економічного, соціального й національно-культурного розвитку та інших програм, що затверджуються Верховною Радою України [20]. Відзначимо, що упродовж останнього десятиріччя Рахунковою палатою неодноразово здійснювався аудит використання коштів державного бюджету, виділених на здійснення заходів державної сімейної політики.

Підсумовуючи сказане, можна констатувати, що профільним суб'єктом формування державної сімейної політики є Верховна Рада України. Конституційні засади діяльності парламенту у сфері формування та реалізації державної сімейної політики за його функціональними повноваженнями (законодавчими і контрольними) здійснюють:

- профільні підрозділи парламенту – Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, який утворено лише у Верховній Раді України п'ятого, шостого та сьомого скликання; Комітет з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення; Комітет з питань охорони здоров'я; Комітет з питань культури і духовності; Комітет з питань науки і освіти; Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин. Особливо корисною видається також робота: Комітету з питань бюджету; Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності; Комітету з питань промислової політики та підприємництва; Комітету з питань економічної політики; Комітету з питань правової політики та правосуддя; Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства;

- законотворення у сфері державної сімейної політики характеризується непослідовністю і нестабільністю, оскільки значна частина законів коригує вже прийняті законодавчі акти, а тому потребує внесення коректив, змін і систематизації;

- контрольні повноваження Верховної Ради у сфері державної сімейної політики здебільшого реалізуються через роботу комітетів Верховної Ради, діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Рахункової палати.

Контрольна функція Комітетом Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму здійснюється не під час організації та підготовки парламентських і комітетських слухань, а за результатами виконання їх рекомендацій. Ускладнює виконання рекомендацій слухань те, що вони найчастіше спрямовані на розгляд питань, що мають глобальний і не конкретний характер, тому потребують тривалих строків для їх реалізації та значних фінансових ресурсів. Як наслідок – стала традиційною практика ігнорування рекомендацій парламентських і комітетських слухань (лише третина парламентських слухань виконується повністю; інша третина доручень

парламентських слухань виконується частково, а ще третина – зовсім не виконується). Все це призвело до посилення таких негативних явищ, як низька народжуваність, збільшення випадків насильства у сім'ї, недостатній рівень виконання батьківських обов'язків, що, відповідно, призводить до збільшення кількості розлучень, неповних сімей, позашлюбної народжуваності, масового поширення соціального сирітства.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини є незалежним конституційним контрольним субсидіарним органом позасудового захисту прав людини. Дослідження напрямів діяльності Омбудсмана дозволило виявити, що в Україні найчастіше мають місце численні порушення конституційних прав на освіту громадян і членів їхніх сімей, спричинені насамперед зневажливим, бюрократичним ставленням до потреб людини з боку посадових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій різних форм власності.

Рахункова палата України за дорученням Верховної Ради України здійснює аудит використання коштів Державного бюджету України на здійснення заходів державної сімейної політики.

Висновок. Підводячи підсумки проведеного дослідження, відзначимо перспективність подальших розвідок у сфері державної сімейної політики. Варто в подальшому звернути увагу на здійснення типологізації суб'єктів реалізації сімейної політики, що надасть можливість спрямувати діяльність суб'єктів формування й реалізації державної сімейної політики на суспільні потреби.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
3. Вакуленко С. М. Оптимізація сімейної політики в умовах сучасного українського суспільства : автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / С. М. Вакуленко. – Х., 2007. – 20 с.
4. Ковальчук Л. Взаємодія органів державної влади і громадських організацій у вирішенні проблем сім'ї / Л. Ковальчук // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. – 2010. – № 1–2. – С. 23–25.
5. Кондратюк Т. Інтелектуальні передумови світової практики провадження сімейної політики держави / Т. Кондратюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 13. – С. 67–70.
6. Крижанівська О. П. Соціальна та сімейна політика в сучасній Україні: теоретичні та практичні аспекти її розвитку / О. П. Крижанівська, Г. А. Малетич // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – 2011. – № 3 (11). – Ст. 60–63.
7. Кример Б. А. Семейная политика в Украине [Електронний ресурс] / Б. А. Кример. – Режим доступу: www.demoscope.ru/weekly/2010/0405/analit02.php
8. Мельничук Л. М. Державне регулювання розвитку соціального інституту сім'ї в Україні : автореф. дис. ... канд. держ. упр.: 25.00.02 «Механізми державного управління» / Л. М. Мельничук. – К., 2009. – С. 7–8.
9. Ромовська З. За недавніх радянських часів міцність сім'ї трималася на примусі / З. Ромовська // Влада і політика. – 2001. – № 1. – С. 9.
10. Чеховська І. В. Співвідношення соціальної і сімейної політики: деякі теоретичні і практичні аспекти / І. В. Чеховська // Право та управління. – 2011. – № 1. – С. 465–474.
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 5, частини третьої статті 9 Закону України «Про ціни і ціноутворення» і розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ціни і ціноутворення» від 10.02.2000 № 2-рп/2000 Справа № 1-21/2000 (справа про ціни і тарифи на житлово-комунальні та інші послуги).
12. Про Комітети Верховної Ради України : Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР, ост. редакція від 01.01.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 19. – Ст. 134.

13. Про регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 12. – Ст. 565.
14. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rada.gov.ua.
15. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: Навч. посіб. / [В. М. Бесчастний, О. В. Філонов, В. М. Субботін, С. М. Пашков]. – К. : Знання, 2008. – 467 с.
16. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Інститут сім'ї в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення»: Постанова Верховної Ради України від 20 грудня 2011 р. № 4183-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 30. – Ст. 367.
17. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
18. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
19. Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua>
20. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 36. – Ст. 360.
21. Кислий П. Становлення парламентаризму в Україні: На тлі світового досвіду / Кислий Павло, Вайз Чарльз. – К. : Абрис, 2000. – 414 с.
22. Мищак І. М. Правова регламентація діяльності комітетів Верховної Ради України / І. М. Мищак // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – № 5(8). – С. 39 – 44.
23. Мищак І. М. Конституційно-правові аспекти реалізації народними депутатами України права законодавчої ініціативи / І. М. Мищак // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – № 3(6). – С. 56 – 61.
24. Черпак Т. В. Законодавча функція Верховної Ради України: практика реалізації в умовах президентсько-парламентської та парламентсько-президентської республіки: автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Черпак Тетяна Валеріївна; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ, 2017. – 18 с.

** Антонова Олена Ростиславівна – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського.*

Стаття надійшла до редакції 02.08.2017 р.

УДК 342.25

Богдан Калиновський *

ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті розкриваються сучасні проблеми функціонування місцевої публічної влади в Україні, визначаються законодавчі прогалини у взаємовідносинах місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Наводяться аргументи щодо реформування місцевої публічної влади на основі використання міжнародного та зарубіжного досвіду, пропонуються зміни до законодавства, спрямовані на оптимізацію взаємодії органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: місцева публічна влада, місцеве самоврядування, місцеві державні адміністрації, функціонування, реформування, законодавство.